

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยายแบบหาความสัมพันธ์ (correlational descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ระดับการสร้างบรรยากาศองค์กรที่เอื้อต่อการทำวิจัยของผู้บริหารการพยาบาล ระดับการทำวิจัยเพื่อพัฒนางานประจำและความสัมพันธ์ระหว่างการสร้างบรรยากาศองค์กรที่เอื้อต่อการทำวิจัยของผู้บริหารการพยาบาลและการทำวิจัยเพื่อพัฒนางานประจำ ตามการรับรู้ของพยาบาลโรงพยาบาลเครือข่ายกรุงเทพมหานครเขตการ ภาคใต้ โดยมีรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลเครือข่ายกรุงเทพมหานครเขตการ ภาคใต้ จำนวน 6 โรงพยาบาล ที่มีอายุงาน 3 ปีขึ้นไป จำนวน 465 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 15 ธันวาคม 2561) ประกอบด้วยโรงพยาบาลกรุงเทพภูเก็ต โรงพยาบาลกรุงเทพหาดใหญ่ โรงพยาบาลสิริโรจน์ โรงพยาบาลดีบุก โรงพยาบาลกรุงเทพสมุย และโรงพยาบาลกรุงเทพสุราษฎร์

กลุ่มตัวอย่าง

1. คุณลักษณะกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลเครือข่ายกรุงเทพมหานครเขตการ ภาคใต้ ที่มีอายุงานในโรงพยาบาลเครือข่ายกรุงเทพมหานครเขตการ ภาคใต้ 3 ปีขึ้นไป

2. การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของยามาเน่ (Yamane, 1973) กำหนดระดับความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 215 คน และเพื่อป้องกันความไม่ครบถ้วนและไม่สมบูรณ์ของแบบสอบถามจึงได้เพิ่มกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 10 ทำให้ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 236 คน และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนประชากรแต่ละโรงพยาบาล ดังนี้

ตาราง 1

จำนวนกลุ่มตัวอย่างโรงพยาบาลเครือข่ายกรุงเทพดุสิต เวชการ ภาคใต้

โรงพยาบาล	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
โรงพยาบาลกรุงเทพหาดใหญ่	125	64
โรงพยาบาลกรุงเทพภูเก็ต	195	98
โรงพยาบาลกรุงเทพสมุย	57	29
โรงพยาบาลกรุงเทพสุราษฎร์	9	5
โรงพยาบาลสิริโรจน์อินเตอร์เนชั่นแนล	65	33
โรงพยาบาลตีบูก	14	7
รวม	465	236

3. การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายแบบไม่คืนที่ (sampling without replacement) ในแต่ละโรงพยาบาล เพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย แบบสอบถาม 3 ส่วน (ภาคผนวก ก) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ และคำถามปลายเปิดให้เติมคำตอบ ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ การศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานพยาบาล อายุงานในโรงพยาบาลเครือข่ายกรุงเทพดุสิตเวชการ ภาคใต้ หน่วยงานที่ปฏิบัติงาน ในปัจจุบัน จำนวน 7 ข้อคำถาม และข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์การทำงานประจำ จำนวน 8 ข้อคำถาม

ส่วนที่ 2 แบบสอบถาม การสร้างบรรยากาศองค์กรที่เอื้อต่อการทำวิจัยของผู้บริหารการพยาบาล ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยประยุกต์กรอบแนวคิดในการสร้างองค์การการเรียนรู้ ของมาร์ซิค และวัตคิน (Marsick and Watkins, 2003) ทั้งหมด 7 ด้าน 30 ข้อคำถาม ดังนี้

1. ให้อำนาจแต่ละบุคคลที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ขององค์กร จำนวน 5 ข้อ
2. ใช้ภาวะผู้นำเป็นต้นแบบการสนับสนุนการเรียนรู้ จำนวน 6 ข้อ
3. เชื่อมองค์กรให้เข้ากับสภาพแวดล้อม จำนวน 3 ข้อ

4. สร้างโอกาสที่เป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	จำนวน	4	ข้อ
5. สนับสนุนให้มีการซักถามและการสนทนา	จำนวน	5	ข้อ
6. ส่งเสริมความร่วมมือและการเรียนรู้เป็นทีม	จำนวน	3	ข้อ
7. สร้างระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	จำนวน	4	ข้อ

ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบประเมินค่า (rating scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ให้คะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง ผู้บริหารการพยาบาลกระทำตามข้อความนั้น มากที่สุด
- 4 หมายถึง ผู้บริหารการพยาบาลกระทำตามข้อความนั้น มาก
- 3 หมายถึง ผู้บริหารการพยาบาลกระทำตามข้อความนั้น ปานกลาง
- 2 หมายถึง ผู้บริหารการพยาบาลกระทำตามข้อความนั้น น้อย
- 1 หมายถึง ผู้บริหารการพยาบาลกระทำตามข้อความนั้น น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามการทำวิจัยเพื่อพัฒนางานประจำของพยาบาลวิชาชีพ เป็นคำถามกิจกรรมการทำวิจัยขั้นตอนการทำวิจัยในระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมา มีจำนวน 9 ข้อคำถาม ลักษณะคำถามเป็นแบบ 2 ตัวเลือก คือ (1) ใช่ ได้ 1 คะแนน และ (2) ไม่ใช่ ได้ 0 คะแนน

การแปลผลคะแนน การสร้างบรรยาการองค์กรที่เอื้อต่อการทำวิจัยของผู้บริหารการพยาบาล ในโรงพยาบาลเครือข่ายเขตดุสิตเขตการภาคใต้ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยวิธีการของลิเคิร์ต (Likert) ใช้วิธีหาอันตรายภาคขึ้นจากค่าพิสัย โดยแบ่งระดับการสร้างบรรยาการองค์กรเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 4.21 – 5.00 หมายถึง การสร้างบรรยาการองค์กรที่เอื้อต่อการทำวิจัยมากที่สุด
- 3.41 – 4.20 หมายถึง การสร้างบรรยาการองค์กรที่เอื้อต่อการทำวิจัย มาก
- 2.61 – 3.40 หมายถึง การสร้างบรรยาการองค์กรที่เอื้อต่อการทำวิจัยปานกลาง
- 1.81 – 2.60 หมายถึง การสร้างบรรยาการองค์กรที่เอื้อต่อการทำวิจัยน้อย
- 1.00 – 1.80 หมายถึง การสร้างบรรยาการองค์กรที่เอื้อต่อการทำวิจัยน้อยที่สุด

การแปลผลคะแนนระดับการทำวิจัย ใช้วิธีหาอันตรายภาคขึ้นจากค่าพิสัย โดยการแบ่งระดับการทำวิจัยเป็น 3 ระดับ มีรายละเอียด ดังนี้

คะแนน 7.00 – 9.00	ระดับการทำวิจัย มาก
คะแนน 4.00 – 6.00	ระดับการทำวิจัย ปานกลาง
คะแนน 0.00 – 3.00	ระดับการทำวิจัย น้อย

การแปลผลคะแนน ความสัมพันธ์ระหว่างการสร้างบรรยากาศองค์กรที่เอื้อต่อการทำวิจัยของผู้บริหารการพยาบาลและการทำวิจัยเพื่อพัฒนางานประจำ ตามการรับรู้ของพยาบาล โรงพยาบาลเครือข่ายกรุงเทพมหานครคู่มือวิชาการ ภาคใต้ ใช้วิธีการแบ่งตามเกณฑ์ของ โคเฮน (Cohen, 1998) โดยแบ่งระดับความสัมพันธ์เป็น 3 ระดับ ดังนี้

0.10 – 0.30	มีระดับความสัมพันธ์ต่ำ
0.31 – 0.70	มีระดับความสัมพันธ์ปานกลาง
> 0.7	มีระดับความสัมพันธ์สูง

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ในการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยหาความตรงด้านเนื้อหาและความเที่ยงของแบบสอบถามโดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. การตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา (content validity) ใช้วิธีตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ประกอบด้วย อาจารย์ที่ปรึกษาด้านวิจัยโรงพยาบาลกรุงเทพหาดใหญ่ 1 ท่าน ผู้จัดการอาวุโสฝ่ายการพยาบาลโรงพยาบาลกรุงเทพหาดใหญ่ 1 ท่าน รองหัวหน้าฝ่ายบริการพยาบาลด้านวิจัยและการจัดการความรู้โรงพยาบาลสงขลานครินทร์ 1 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา กรอบแนวคิดและครอบคลุมเนื้อหาในประเด็นที่ศึกษา ด้านการใช้ภาษาที่ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสมควร จากนั้นผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิมาทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำข้อมูลมาคำนวณหาค่าดัชนีความตรงด้านเนื้อหา (content validity index: CVI) เท่ากับ 0.91 และนำเครื่องมือไปตรวจสอบหาความเที่ยงต่อไป

2. การหาความเที่ยงของแบบสอบถาม การวัด (reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหาแล้ว ไปทดลองใช้กับพยาบาลวิชาชีพที่มีอายุงาน 3 ปีขึ้นไป ในโรงพยาบาลกรุงเทพราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบความเข้าใจในข้อความของแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามส่วนที่ 2 โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.98 และส่วนที่ 3 ใช้สถิติ KR-21 ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.90

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ภายหลังจากการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเรียบร้อยแล้ว จึงได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ

1.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผ่านคณบดี คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ถึงผู้อำนวยการของโรงพยาบาลเครือข่ายเขตสุขภาพภาคใต้ ทั้ง 6 แห่ง และสำเนาหนังสือถึงกลุ่มการพยาบาลทั้ง 6 แห่ง พร้อมโครงร่างสารนิพนธ์ และเครื่องมือในการวิจัย เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล และส่งเอกสารโครงร่างการวิจัยให้คณะกรรมการด้านจริยธรรมของโรงพยาบาล เพื่อขอรับการพิจารณาทางจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

1.2 ประสานงานผู้รับผิดชอบงานด้านวิจัยของกลุ่มการพยาบาลแต่ละโรงพยาบาล เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และคุณสมบัติของผู้ตอบแบบสอบถาม พร้อมทั้งขอความร่วมมือแจกแบบสอบถามและรวบรวมแบบสอบถามส่งคืนผู้วิจัย

2. ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ผู้วิจัยได้ส่งโครงการวิจัยและเอกสารขออนุญาตเก็บข้อมูลวิจัยและแบบสอบถามพร้อมจดหมายนำส่งถึงกลุ่มตัวอย่าง ถึงผู้ประสานงานด้านการวิจัยของกลุ่มการพยาบาลแต่ละโรงพยาบาล ยกเว้น โรงพยาบาลต้นสังกัดของผู้วิจัยเป็นผู้แจกแบบสอบถามและเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง

2.2 ติดตามสอบถามปัญหาต่างๆในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ประสานงานด้านการวิจัยของกลุ่มการพยาบาลแต่ละโรงพยาบาล หลังส่งแบบสอบถามไปแล้วประมาณ 1 สัปดาห์ รวมทั้งขอความร่วมมือในการส่งแบบสอบถามกลับคืนภายใน 1 เดือน

2.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้กลับคืนมาจำนวน 215 ฉบับ มาตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม ก่อนการบันทึกข้อมูล พบว่า แบบสอบถามไม่สมบูรณ์จำนวน 3 ฉบับ จึงนำแบบสอบถามไปวิเคราะห์ข้อมูลได้เพียง 212 ฉบับ คิดเป็น 89.8% ของกลุ่มตัวอย่าง

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้มีการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามพยาบาลวิชาชีพที่มีอายุงานมากกว่า 3 ปีขึ้นไปในโรงพยาบาลเครือข่ายเขตสุขภาพภาคใต้ ทั้ง 6 แห่ง ผู้วิจัยคำนึงถึงจริยธรรมและจรรยาบรรณนักวิจัย จึงมีการพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ส่งโครงร่างวิจัยที่ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการประเมินงานวิจัย ด้านจริยธรรมคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (รหัสหนังสือรับรอง PSU IRB 2018-Nst 037) ให้โรงพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการวิจัยในจดหมายที่ส่งแบบสอบถามทุกฉบับ และเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าร่วมโดยสมัครใจ โดยระบุข้อมูลที่ได้จะเก็บเป็นความลับปกปิดแหล่งข้อมูลอย่างเคร่งครัด การนำเสนอข้อมูลเป็นภาพรวมไม่ชี้เฉพาะในส่วนของผู้ตอบแบบสอบถามและไม่ก่อให้เกิดความเสียหายใดๆ ทั้งต่อบุคคลและองค์กร

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยประมวลข้อมูลทั้งหมด โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในคอมพิวเตอร์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคล วิเคราะห์โดยการหาจำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ข้อมูลการสร้างบรรยากาศองค์กรที่เอื้อต่อการทำวิจัยของผู้บริหารการพยาบาล วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. ระดับการทำวิจัยของพยาบาลวิชาชีพ วิเคราะห์โดยการหาจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการสร้างบรรยากาศองค์กรที่เอื้อต่อการทำวิจัยของผู้บริหารการพยาบาลและการทำวิจัยเพื่อพัฒนางานประจำ ตามการรับรู้ของพยาบาล ในโรงพยาบาล เครื่องมือทฤษฎีจิตเวชการ ภาควิชาได้ หาค่าความสัมพันธ์โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สเปียร์แมนแรงค์ (spearman rank correlation coefficient)